בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

גִּלָּיוֹן

שִׁיעוּרֵי חִינּוּךְ

מֵרַאשׁ הַיְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א

עֲצוֹת פְּרַקְטִיּוֹת וְהַדְרָכָה לְהוֹרִים, מְלַמְּדִים, מְחַנְּכִים וּמְחַנְּכוֹת

מוסדות היכל הקודש ברסלב

גליון קע"ה

פרשת חיי שרה
שנת תשפ"ז

שִׁיעוּרֵי חִינּוּךְ

מֵאֵת רַאשׁ הַיְשִׁיבָה שְׁלִיטָ"א

- סַבְלָנוּת לַהוֹרִים -

סַבְלָנוּת לְהוֹרִים שֶׁהֵם כְּפוּיֵי טוֹבָה

הַרְבֵּה פְּעָמִים יְכוֹלִים מְחַנְּכִים לְהִשְׁתַּבֵּר מְאוֹד כְּשֶׁעוֹבְדִים מְאוֹד קָשֶׁה עִם הַיְלָדִים, וְהַהוֹרִים לֹא מַכִּירִים בָּעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה. מְשִׁתַּדְּלִים לִשְׁמֹר עַל כִּבּוּדוֹ שֶׁל כָּל יֶלֶד, לְרוֹמֵם כָּל יֶלֶד, לָתֵת מִלִּים טוֹבוֹת לְכָל יֶלֶד, וְאַחַר כָּךְ מִתְלוֹנְנִים הוֹרִים: "לָמָּה אַתָּה לֹא מְמַנֶּה אֶת הַיֶּלֶד שֶׁלִּי לְגַבַּאי?" "לָמָּה צָעַקְתָּ רַק עַל הַבֵּן שֶׁלִּי כְּשֶׁשְּׁנֵי הַיְלָדִים הָיוּ אַשְׁמִים?!" "לָמָּה לֹא בָּחַרְתָּ אֶת הַבֵּן שֶׁלִּי לִהְיוֹת הָרַב שֶׁל פּוּרִים?!" וַאֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים לְעַצְמֵנוּ: 'אֶת זֶה אַתָּה מְשַׁלֵּם לִי בַּחֲזָרָה עַל שֶׁאֲנִי מִתְמַסֵּר בְּכָזוֹ נֶאֱמָנוּת לַיֶּלֶד שֶׁלְּךָ?!'

דְּעוּ לָכֶם שֶׁכָּכָה זֶה הוֹלֵךְ, זֶה דָּבָר מְאוֹד נָדִיר שֶׁאֶחָד יִגַּשׁ לָתֵת מִלָּה טוֹבָה, רֹב הַהוֹרִים נוֹתְנִים בְּקֹרֶת וּבָאִים תָּמִיד עִם טְעָנוֹת, וְאָסוּר לָקַחַת אֶת זֶה לַלֵּב.

עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ גַּם הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הַזְּמַן טְעָנוֹת וּבְקֹרֶת, וְאִם תִּשְׁאֲלוּ הֲרֵי מֹשֶׁה הוֹצִיא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, וְנָתַן לָהֶם כָּל טוּב; מָן מֵהַשָּׁמַיִם, עַנְנֵי הַכָּבוֹד שֶׁכִּבְּסוּ לָהֶם אֶת הַבְּגָדִים וְהִנְעִימוּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ בַּמִּדְבָּר, הִרְגִּישׁוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רָאוּ כָּל יוֹם נִסִּים וּמָה לֹא... פִּתְאוֹם מַשֶּׁהוּ לֹא הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁחָשְׁבוּ - כְּבָר צוֹעֲקִים עָלָיו? וְכִי יֵשׁ כְּפוּיֵי טוֹבָה יוֹתֵר מִזֶּה?! אֲבָל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא נֶחְלַשׁ בִּגְלַל זֶה, הוּא יָדַע שֶׁכָּכָה זֶה הוֹלֵךְ, מִי שֶׁפּוֹעֵל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, צָרִיךְ לִהְיוֹת מוּכָן שֶׁהוּא יְקַבֵּל בַּחֲזָרָה אֲבָנִים וְכוּ'. כְּמוֹ שֶׁרַשִׁ"י אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר יא, יז, דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְנָשְׂאוּ אִתְּךָ):

כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁיְּמַנֶּה אֶת שִׁבְעִים הַזְּקֵנִים, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "הַתְנֵה עִמָּהֶם עַל מְנָת שֶׁיְּקַבְּלוּ עֲלֵיהֶם טֹרַח בָּנַי, שֶׁהֵם טְרוֹחָנִים וְסַרְבָנִים", תַּתְנֶה אַתָּה שֶׁיֵּדְעוּ לָמָּה הֵם נִכְנָסִים, שֶׁהֵם יֵדְעוּ שֶׁהֵם עוֹשִׂים אֶת זֶה עַל מְנַת שֶׁהַיְּהוּדִים יַטְרִיחוּ אוֹתָם וְיִמְרְדוּ בָּהֶם.

מַה לַּעֲשׂוֹת כְּשֶׁהוֹרִים מִתְקַשְּׁרִים בִּפְנֵי הַיֶּלֶד?

אֲפִלּוּ אִם הוֹרִים מִתְקַשְּׁרִים בְּתִלּוּנוֹת וְהֵם אוֹמְרִים: "הַיֶּלֶד שֶׁלִּי בּוֹכֶה שֶׁאַתָּה לֹא אוֹהֵב אוֹתוֹ"; כָּל שֶׁכֵּן אִם הוֹרִים מִתְקַשְּׁרִים בְּיַחַד עִם הַיֶּלֶד, וְהֵם אוֹמְרִים: "אֲנִי כָּאן עַל הַקַּו בְּיַחַד עִם הַבֵּן שֶׁלִּי, אֲנִי רוֹצֶה לְהָבִין לָמָּה אַתָּה לֹא אוֹהֵב אוֹתוֹ, לָמָּה עָשִׂיתָ כָּךְ וְכָךְ?" אָסוּר לָקַחַת אֶת זֶה אִישִׁית, אָסוּר לְהִכָּנֵס לִמְרִיבָה עִם הַהוֹרִים, וְשֶׁלֹּא יִתְקַשְּׁרוּ לַמְנַהֵל אוֹ לַמְנַהֶלֶת לְהַגִּיד: "מָחָר אֲנִי לֹא חוֹזֵר לְלַמֵּד, אֲנִי לֹא רוֹאֶה שׁוּם סִבָּה לָבוֹא אֶל הַיְלָדִים - כְּשֶׁהַהוֹרִים הֵם כֻּלָּם כְּפוּיֵי טוֹבָה". בְּמָקוֹם זֶה שֶׁיַּעֲנוּ לַהוֹרִים: "אֲנִי מְאוֹד אוֹהֵב אֶת הַיֶּלֶד, מָחָר נִרְאֶה מַה אֶפְשָׁר לְשַׁפֵּר".

לָתֵת הַרְגָּשָׁה לַהוֹרִים שֶׁמְּבִינִים אוֹתָם וּמַעֲרִיכִים אוֹתָם

מוֹהֲרָא"שׁ כָּתַב לִי פַּעַם מִכְתָּב שֶׁאֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יָכוֹל לִהְיוֹת חִזּוּק גָּדוֹל כְּשֶׁמִּסְתַּבְּכִים עִם הוֹרִים שֶׁאֵינָם מַכִּירִים בָּעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה.

מוֹהֲרָא"שׁ כּוֹתֵב לִי בְּמִכְתָּב (אֲשֶׁר בְּנַחַל חֵלֶק ג, מִכְתָּב רנ): "תִּתְבּוֹנֵן אֵיךְ שֶׁיֵּשׁ לְךָ סַבְלָנוּת לַבַּחוּרִים, (שֶׁמִּי שֶׁעוֹבֵד עִם בַּחוּרִים יוֹדֵעַ כַּמָּה קָשֶׁה לִסְבֹּל אֶת הַדֶּרֶךְ אֵיךְ שֶׁבַּחוּרִים מִתְנַהֲגִים עִם כָּל הַשִּׁגְיוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם קוֹפְצִים עַל הַשֻּׁלְחָנוֹת וְשׁוֹפְכִים חָלָב עַל הָרִצְפָּה וְכוּ'), בְּכָל זֹאת אַתָּה יָכוֹל לְהָאִיר בָּהֶם שֶׁהֵם יִלְמְדוּ מִשְּׁנָיוֹת וּגְמָרָא, וְאַתָּה כּוֹתֵב לִי שֶׁשְּׁנֵי בַּחוּרִים סִיְּמוּ כְּבָר מַאָה וְאַחַת פְּעָמִים שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, שֶׁזֶּהוּ גְּזָמָא מֻפְלָאָה, עִם כָּל זֹאת הֵם הוֹכִיחוּ אֶת זֶה, הוֹדוֹת לַסַּבְלָנוּת שֶׁהָיְתָה לְךָ אֲלֵיהֶם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁתִּהְיֶה לְךָ סַבְלָנוּת לַחֲבֵרִים שֶׁלְּךָ הָאֲבֵרְכִים הַיְקָרִים, שֶׁהֵם גַּם נְשָׁמוֹת נִשְׂבָּרוֹת וְהֵם גַּם צְרִיכִים קְצַת תְּשׁוּמֶת לֵב".

זֶהוּ חִזּוּק גָּדוֹל לִמְחַנְּכִים כְּדֵי לְהָבִין, שֶׁכְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה סַבְלָנוּת לִילָדִים, וְכָל אֶחָד מֵבִין דֵּי טוֹב שֶׁאִם יְלָדִים מְשׂוֹחֲחִים בֵּינֵיהֶם עֲלֵיכֶם: "הַמְלַמֵּד הַזֶּה אֵינוֹ מְלַמֵּד טוֹב", "הַמּוֹרָה הַזֹּאת אֵינָהּ מוֹרָה טוֹבָה", "אֲנִי לֹא אוֹהֵב אֶת הַמְלַמֵּד הַזֶּה", "אֲנִי לֹא אוֹהֶבֶת אֶת הַמּוֹרָה הַזֹּאת", אוֹ אִם יְלָדִים עוֹשִׂים פַּרְצוּף מֵאֲחוֹרֵי גַּבְּכֶם - אַתֶּם לֹא תִּקְחוּ אֶת זֶה לַלֵּב וְתַחְלִיטוּ לְסַלֵּק אוֹתָם מֵהַכִּתָּה, כִּי תָּבִינוּ שֶׁהֵם בְּסַךְ הַכֹּל יְלָדִים, כְּשֶׁהָיִינוּ יְלָדִים גַּם דִּבַּרְנוּ כָּךְ, וְגַם הִתְנַהַגְנוּ כָּךְ לַמְחַנְּכִים שֶׁלָּנוּ, וְלֹא הָיְתָה לָנוּ שׁוּם כַּוָּנָה רָעָה, כִּי זוֹ הַשָּׂפָה שֶׁל יְלָדִים, זוֹ אֲפִלּוּ לֹא חֻצְפָּה.

אוֹתוֹ דָּבָר צְרִיכִים לְהִתְאַזֵּר בְּסַבְלָנוּת לְהוֹרִים קָשִׁים שֶׁמִּתְלוֹנְנִים עַל דְּבָרִים שֶׁקָּרוּ בַּכִּתָּה; לְדַעַת שֶׁבֶּאֱמֶת הַהוֹרִים לֹא מִתְכַּוְּנִים לְרָעָה, אֶלָּא הֵם צְרִיכִים קְצָת תְּשׂוּמֶת לֵב, הֵם רוֹצִים לְהַרְגִּישׁ שֶׁמְּבִינִים אוֹתָם וּמַעֲרִיכִים אוֹתָם.

עַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ צְרִיכִים לְהַקְפִּיד בְּכָל חֹמֶר הַדִּין

רַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת בָּנִים חֵלֶק א', סִימָן סד): "צָרִיךְ לְלַמֵּד אֶת הַתִּינוֹק דֶּרֶךְ אֶרֶץ מִנְּעוּרָיו".

אִם יֶלֶד עוֹשֶׂה חֻצְפָּה גְּלוּיָה בְּפָנָיו שֶׁל מְחַנֵּךְ, אֵין עַל זֶה שׁוּם דִּיּוּנִים, חַיָּבִים לְלַמֵּד אֶת הַיֶּלֶד שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ אֶל מְלַמֵּד וְאֶל מוֹרָה.

אֲנִי אוֹמֵר תָּמִיד לַמְלַמְּדִים שֶׁל הַיְלָדִים שֶׁלִּי: "אַתָּה לֹא צָרִיךְ לְסַפֵּר לִי כָּל דָּבָר שֶׁהַיֶּלֶד שֶׁלִּי עָשָׂה, אֲבָל אִם הַיֶּלֶד שֶׁלִּי אֵינוֹ מִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ - תָּבוֹא מִיָּד לְסַפֵּר לִי, אֲנִי אֶתְנַהֵג אִתּוֹ בְּכָל חֹמֶר הַדִּין, כִּי אֲנִי לֹא רוֹצֶה שֶׁהוּא יָבוֹא אֵלַי אַחַר כָּךְ עִם טְעָנוֹת לָמָּה לֹא הִתְיַחַסְתִּי כְּשֶׁשָּׁמַעְתִּי שֶׁהוּא לֹא מִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ".

כְּשֶׁהָיִיתִי יֶלֶד סִפְּרָה לִי אִמָּא שֶׁלִּי תְּחִלָּה הַרְבֵּה פְּעָמִים סִפּוּר, שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַמְּטַפְּלִים הַמְּשֻׁבָּשִׁים שֶׁל יָמֵינוּ לֹא מַרְשִׁים לְסַפֵּר אוֹתוֹ, כִּי הַסִּפּוּר יָכוֹל לְהַשְׁאִיר טְרָאוּמָה בַּיֶּלֶד... אֲבָל פַּעַם הָיוּ מְסַפְּרִים אֶת זֶה לִילָדִים; וְאִמָּא שֶׁלִּי אָמְרָה לִי שֶׁהִיא שָׁמְעָה אֶת הַסִּפּוּר עוֹד מֵאִמָּא שֶׁלָּהּ עָלֶיהָ הַשָּׁלוֹם: פַּעַם תָּפְסוּ גּוֹי שֶׁהָיָה גַּנָּב גָּדוֹל, וּפָסְקוּ שֶׁהוֹלְכִים לַהֲרֹג אוֹתוֹ. כְּשֶׁהוֹבִילוּ אוֹתוֹ לִתְלִיָּה כָּל הַגּוֹיִים בָּאוּ לִרְאוֹת אֵיךְ הוֹלְכִים לִתְלוֹת אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הַנּוֹהָג בְּיָמִים עָבְרוּ שֶׁאָסְפוּ אֶת כָּל הָעִיר כְּדֵי לִרְאוֹת תּוֹלִים אֶת הַגַּנָּב, כְּדֵי שֶׁכָּל אֶחָד יִלְמַד שֶׁלֹּא לִגְנֹב; גַּם הַמֶּלֶךְ הִגִּיעַ.

לִפְנֵי שֶׁרָצוּ לִתְלוֹת אוֹתוֹ בִּקֵּשׁ הַגַּנָּב מֵהַשּׁוֹטֵר שֶׁהָיָה מְמֻנֶּה לִתְלוֹת אוֹתוֹ, שֶׁיִּתֵּן לוֹ עוֹד דַּקָּה אַחַת, הוּא רוֹצֶה לְהַגִּיד אֶת הַמִּשְׁאָלָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁלּוֹ לְאִמָּא שֶׁלּוֹ - שֶׁהוּא הָיָה מְסֻכְסָךְ אִתָּהּ כָּל הַשָּׁנִים, וְנָתְנוּ לוֹ אֶת הָרְשׁוּת לְדַבֵּר אֶל אִמָּא שֶׁלּוֹ. אֲבָל הֱיוֹת שֶׁהוּא כְּבָר הָיָה קָשׁוּר עִם חֲבָלִים עַל הַצַּוָּאר הוּא לֹא הָיָה יָכוֹל לָזוּז, אָז הֶעֱלוּ אֶת אִמָּא שֶׁלּוֹ עַל הַבִּימָה הַגְּבוֹהָה כְּדֵי שֶׁתִּבְוֹא אֵלָיו לִשְׁמֹעַ מָה מִּשְׁאֲלָתוֹ הָאַחֲרוֹנָה.

הָאִמָּא עוֹלָה, וְהַגַּנָּב נַעֲנָה וְאָמַר לְאִמָּא שֶׁלּוֹ: "בּוֹאִי תִּתְקָרְבִי אֵלַי יוֹתֵר", "בֹּאִי יוֹתֵר קָרוֹב", כְּשֶׁהִיא עָמְדָה כְּבָר מַמָּשׁ קָרוֹב אֵלָיו, הוּא תָּפַס אֶת רֹאשׁ שֶׁל אִמָּא שֶׁלּוֹ וְהוּא נָשַׁךְ לָהּ אֶת הָאֹזֶן וְתָלַשׁ אוֹתָהּ לְגַמְרֵי. אִמָּא שֶׁלּוֹ נָתְנָה צְעָקָה מֹרֶב כְּאֵב, וְהִיא הִתְעַלְּפָה בַּמָּקוֹם.

כָּל הַנֶּאֱסָפִים עָמְדוּ מְזֻעְזָעִים וְהֻלּוּמִים מִמַּה שֶׁהֵם רָאוּ בָּעֵינַיִם שֶׁלָּהֶם, וְהַשּׁוֹטֵר שׁוֹאֵל אֶת הַגּוֹי: "מַה עָשִׂיתָ?!" וְהוּא נַעֲנָה וְאָמַר: "אִמָּא שֶׁלִּי אֲשָׁמָה שֶׁאֲנִי גָּדַלְתִּי גַּנָּב, וְלָכֵן רָצִיתִי שֶׁכָּל אֶחָד שֶׁעוֹמֵד כָּאן מִסָּבִיב יִלְמַד שֶׁלֹּא לְחַקּוֹת אֶת הַדֶּרֶךְ שֶׁלָּהּ", וְהוּא סִפֵּר: 'כְּשֶׁהָיִיתִי יֶלֶד קָטָן הָיִיתִי גּוֹנֵב מֵהַחֲבֵרִים וְהַשְּׁכֵנִים שֶׁלִּי, כְּשֶׁבָּאוּ לְהַגִּיד לְאִמָּא שֶׁלִּי שֶׁאֲנִי גּוֹנֵב הִיא לֹא אָמְרָה לִי כְּלוּם, הִיא אָמְרָה לְכֻלָּם: "זֶה שׁוּם דָּבָר, הוּא רַק יֶלֶד", עַד שֶׁזֶּה הָפַךְ אֶצְלִי לְהֶרְגֵּל לִגְנֹב; וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהָיִיתִי כְּבַר יוֹתֵר מְבֻגָּר וְהָיָה לִי כְּבָר מַסְפִּיק כֶּסֶף, הַיָּדַיִם שֶׁלִּי הָיוּ רְגִילוֹת לִגְנֹב. אִם כָּךְ לָמָּה הִיא צְרִיכָה אֹזֶן אִם אַף פַּעַם הִיא לֹא הִתְיַחֲסָה כְּשֶׁהִיא שָׁמְעָה שֶׁאֲנִי גּוֹנֵב?!'

כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁמַע אֶת הַמִּלִּים הָאֵלּוּ מֵהַגַּנָּב, הוּא אָמַר: "בְּדֶרֶךְ כְּלָל אֲנִי מְצַוֶּה לִתְלוֹת גַּנָּב כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּ שֶׁלֹּא לִגְנֹב, אֲבָל בַּמִּקְרֶה הַזֶּה, אַחֲרֵי שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת דִּבְרֵי הַגַּנָּב, כְּבָר כָּל אֶחָד לָמַד כַּמָּה מִכְעָר זֶה לִגְנֹב, וְלָכֵן כְּבָר לֹא צָרִיךְ לִתְלוֹת אוֹתוֹ", וּבֶאֱמֶת שִׁחְרְרוּ אוֹתוֹ (הַסִּפּוּר הַזֶּה מוּבָא בְּסֵפֶר חַסְדֵי אָבוֹת פֶּרֶק א, מִשְׁנָה יח, מֵהַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ הַבַּן אִישׁ חַי זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ).

לִשְׁמֹר עַל הַזְּמַנִּים בְּדַיְקָנוּת

מְחַנְּכִים צְרִיכִים לִשְׁמֹר עַל הַזְּמַנִּים בְּדַיְקָנוּת מְרֻבָּה. צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁעֲבוֹדָה עִם יְלָדִים זוֹ לֹא סְתָם פַּרְנָסָה, אֶלָּא עוֹבְדִים בִּשְׁבִיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יוֹשְׁבִים עִם נְשָׁמוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא; הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבָיכוֹל נִמְצָא בַּכִּתָּה וְהוּא שׁוֹמֵעַ אֵיךְ לוֹמְדִים עִם הַיְלָדִים.

אִם מַגִּיעִים אֶל הַיְלָדִים עוֹד לִפְנֵי הַזְּמַן - יְכוֹלִים לְהַצְלִיחַ, וּלְעֻמַּת זֹאת אִם מַגִּיעִים אֲפִלּוּ רַק בְּדַקָּה אַחַת יוֹתֵר מְאֻחָר מֵהַזְּמַן - אֵיךְ יְכוֹלִים לְהַצְלִיחַ?!

אֵין הַכַּוָּנָה לְהַבִּיעַ שֶׁיֵּלְכוּ לִרְצֹעַ אֶת אָזְנֵיהֶם שֶׁל הַיְלָדִים שֶׁמַּגִּיעִים מְאֻחָר... כְּשֶׁיֶּלֶד מַגִּיעַ מְאֻחָר

אֶפְשָׁר אַחַר כָּךְ לִשְׁאֹל אֶת הַיֶּלֶד: "לָמָּה בָּאתָ מְאֻחָר". מְדַבְּרִים כָּאן אֶל הַמְחַנְּכִים שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁזּוֹ אַחְרָיוּת גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בַּזְּמַן וְלַעֲשׂוֹת אֶת הָעֲבוֹדָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

לְמַלֵּא אֶת כָּל הַבֹּקֶר בְּלִמּוּד וּתְפִלָּה

מְלַמְּדִים צְרִיכִים לִהְיוֹת מְאוֹד עֲרֻנִּיִּים לְמַלְאוֹת אֶת כָּל הַשָּׁעוֹת לִפְנֵי הַצָּהֳרַיִם עִם לִמּוּד וּתְפִלָּה. בַּבֹּקֶר זֶה לֹא הַזְּמַן לִסְעוּדוֹת וְהַפְסָקוֹת גְּדוֹלוֹת.

בַּבֹּקֶר צְרִיכִים לָתֵת לַיְלָדִים לֶאֱכֹל אֲרוּחַת בֹּקֶר כִּי אָנוּ חוֹשְׁשִׁים שֶׁיְּלָדִים מְסָיָּמִים עוֹד לֹא אָכְלוּ בַּבַּיִת, אֲבָל אֶפְשָׁר לָצֵאת יְדֵי חוֹבָה לַאֲרוּחַת בֹּקֶר עִם מַשֶּׁהוּ קָטָן, כְּמוֹ צַלַּחַת דְּגָנִים וְכַדּוֹמֶה, וְתוֹךְ כַּמָּה דַּקּוֹת צְרִיכִים כְּבָר לִהְיוֹת מוּכָנִים בַּכִּתָּה וּלְהַתְחִיל אֶת הַבֹּקֶר עִם תְּפִלָּה וְלִמּוּד.

זוֹ הֶפְקֵרוּת לְהַקְדִּישׁ שָׁעָה שְׁלֵמָה לַאֲרוּחַת בֹּקֶר, כִּי אַחַר כָּךְ כְּבָר מְאוֹד קָשֶׁה לְהַתְחִיל לִלְמֹד עִם הַיְּלָדִים.

יְלָדִים צְרִיכִים לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל אֶת הָאַרְבַּע שָׁעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַיּוֹם, מֵהַשָּׁעָה תֵּשַׁע עַד הַשָּׁעָה אַחַת, עִם הַפְסָקָה קְטַנָּה בָּאֶמְצַע - שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת מַקְסִימוּם מֵהַשָּׁעָה אַחַת עֶשְׂרֵה עַד אַחַת עֶשְׂרֵה וָרֶבַע; יוֹתֵר מִזֶּה זֶה לֹא מֻצְדָּק.

אַחֲרֵי הַשָּׁעָה אַחַת אֶפְשָׁר כְּבָר לַעֲשׂוֹת הַפְסָקוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלוֹת שֶׁל עַד שָׁעָה, וְאַחַר כָּךְ אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עוֹד הַפְסָקָה. אֲבָל בַּבֹּקֶר הוּא זְמַן שֶׁצְּרִיכִים לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל.

לֹא נִהְיִים מְלַמֵּד טוֹב, מוֹרֶה טוֹבָה, אוֹ מְנַהֶל טוֹב וּמְנַהֶלֶת טוֹבָה - אִם עוֹשִׂים הַפְסָקוֹת אֲרֻכּוֹת לִפְנֵי הַצָּהֳרַיִם; לְהֵפֶךְ, זֶה מְשַׁגֵּעַ אֶת הַיְּלָדִים.

מַקְסִימוּם, שֶׁהַמְלַמְּדִים שֶׁל הַיְּלָדִים הַקְּטַנִּים יוֹסִיפוּ עוֹד הַפְסָקָה שֶׁל עוֹד כַּמָּה דַּקּוֹת, כִּי קָשֶׁה לָשֶׁבֶת עִם יְלָדִים צְעִירִים כָּל כָּךְ הַרְבֵּה זְמַן עַל מָקוֹם אֶחָד, אֲבָל יְלָדִים יוֹתֵר גְּדוֹלִים מִגִּיל שֶׁבַע וָמַעְלָה לֹא צְרִיכִים עוֹד הַפְסָקָה עַד הַשָּׁעָה אַחַת.

אֵיךְ אֶפְשָׁר לְתַגְמֵל אֶת הַיְּלָדִים?

אָסוּר לְבַטֵּל מֵהַשָּׁעוֹת שֶׁל לִפְנֵי הַצָּהֳרַיִם אֲפִלּוּ דַּקָּה אַחַת. אִם רוֹצִים לְתַגְמֵל אֶת הַיְּלָדִים שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ אֶת זֶה לִפְנֵי הַצָּהֳרַיִם עַל יְדֵי שֶׁיְּשַׁחְרְרוּ אֶת הַיְּלָדִים לְכַמָּה דַּקּוֹת לִפְנֵי הַצָּהֳרַיִם.

אִם הַיְּלָדִים מְאוֹד טוֹבִים וְרוֹצִים לְתַגְמֵל אוֹתָם, שֶׁיְּשׂוֹחֲחוּ עַל זֶה עִם הַמְנַהֵל אוֹ הַמְנַהֶלֶת וְיַחֲלִיטוּ אִם אֶפְשָׁר לָצֵאת עִם הַיְּלָדִים "אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם" לָרְחוֹב. בַּחֹרֶף אֶפְשָׁר לָלֶכֶת קְצַת לִגְלֹשׁ עַל הַשֶּׁלֶג, בַּקַּיִץ אֶפְשָׁר קְצַת לָלֶכֶת לְטַיֵּל בַּיְּעָרוֹת וּבַשָּׂדוֹת, וּבְשָׁעַת הַטִּיּוּל שֶׁיַּכְנִיסוּ בַּיְּלָדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַל יְדֵי דִּבּוּר עִם הַיְּלָדִים מִנִּפְלָאוֹת הַבּוֹרֵא וְכַדּוֹמֶה. אֲבָל סְתָם לְהַרְשׁוֹת לַיְּלָדִים לִקְפֹּץ וְלִרְקֹד בַּכִּתָּה "לִפְנֵי הַצָּהֳרַיִם" - זֶה לֹא תַּגְמוּל.

לֹא לָצֵאת מֵהַכִּתָּה לְשׂוֹחֵחַ

אָסוּר לְמְלַמְּדִים לָצֵאת מֵהַכִּתָּה בְּאֶמְצַע סֵדֶר הַלִּמּוּד כְּדֵי לְשׂוֹחֵחַ עִם מִישֶׁהוּ. הָרַמְבַּ"ם הַקָּדוֹשׁ כּוֹתֵב (פֶּרֶק ב' מֵהִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה, הֲלָכָה ד): "מְלַמֵּד הַתִּינוֹקוֹת שֶׁהוּא מַנִּיחַ הַתִּינוֹקוֹת וְיוֹצֵא, אוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מְלָאכָה אַחֶרֶת עִמָּהֶן, אוֹ שֶׁהוּא מִתְרַשֵּׁל בִּלְמוּדָן", הֲרֵי זֶה בִּכְלַל (יִרְמְיָהוּ מח, י): "אָרוּר עֹשֵׂה מְלֶאכֶת ה' רְמִיָּה".

כְּשֶׁהָיִיתִי מְלַמֵּד בָּאוּ מְלַמְּדִים לִדְפֹּק עַל הַדֶּלֶת שֶׁלִּי, הֵם רָצוּ שֶׁאֲנִי יֵצֵא לְשׂוֹחֵחַ אִתָּם כְּשֶׁהָיִיתִי בָּאֶמְצַע לִלְמֹד עִם הַיְּלָדִים, אֲבָל אַף פַּעַם לֹא יָצָאתִי אֲלֵיהֶם.

מַה זֹּאת אוֹמֶרֶת לָצֵאת מֵהַכִּתָּה בְּאֶמְצַע הַזְּמַן שֶׁצְּרִיכִים לִלְמֹד עִם הַיְּלָדִים כְּדֵי לְשׂוֹחֵחַ עִם מִישֶׁהוּ אַחֵר אֵיךְ לְהַשִּׂיג כֶּסֶף לִקְנוֹת בַּיִת אוֹ כַּדּוֹמֶה?! וּבְנוֹסָף אִם שׁוֹמְעִים אֵיךְ שֶׁהַיְּלָדִים נִהְיִים קְצַת שְׂמֵחִים, פּוֹתְחִים אֶת הַדֶּלֶת וְצוֹעֲקִים: "דֶּרֶךְ אֶרֶץ! דֶּרֶךְ אֶרֶץ!" מַה הַתָּכְנִיּוֹת כָּאן? עַד מָתַי שֶׁהַיְּלָדִים לֹא יָזוּזוּ מֵהַמָּקוֹם כִּי הַמְלַמְּדִים שֶׁלָּהֶם אוֹ הַמּוֹרוֹת שֶׁלָּהֶן עוֹמְדִים בַּחוּץ וּמְשׂוֹחֲחִים עִם הַשֵּׁנִי?!

לָשִׂים בַּצַּד אֶת הַטֶּלֶפוֹן

מְחַנְּכִים צְרִיכִים לָשִׂים בַּצַּד אֶת הַטֶּלֶפוֹן לִפְנֵי שֶׁהֵם נִכְנָסִים לַכִּתָּה, כִּי טֶלֶפוֹן לוֹקֵחַ אֶת הָרֹאשׁ מִלַּחֲשֹׁב עַל הַיְּלָדִים.

כָּל מְלַמֵּד צָרִיךְ לִמְסֹר בַּבַּיִת שֶׁאִם יִקָּרֶה מִקְרֶה נָחוּץ, שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ לַמִּשְׂרָד וְהַמְנַהֵל כְּבָר יִמְסֹר שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַשֵּׁר הַבַּיְתָה.

זוֹ זְכוּת לְהִתְעַסֵּק בַּעֲבוֹדָה קְדוֹשָׁה

מְחַנְּכִים צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אִתָּם, שֶׁהֵם זוֹכִים לְהִתְעַסֵּק עִם עֲבוֹדָה קְדוֹשָׁה לְהַכְנִיס בַּיְּלָדִים אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבַצַּדִּיקִים; וּלְוַדָּא שֶׁכָּל הַיְּלָדִים יֵדְעוּ טוֹב וְיַפְנִימוּ שֶׁכָּל אֶחָד יָכוֹל עוֹד לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים הַקּוֹדְמִים.

בֶּאֱמֶת אֵין עוֹד עֲבוֹדָה כָּל כָּךְ קָשָׁה כְּמוֹ עֲבוֹדָה עִם יְלָדִים, וּבְנוֹסָף זֶה כּוֹאֵב שֶׁמִּתְמַסְּרִים לַאֲנָשִׁים, עוֹבְדִים עִם הַיְּלָדִים שֶׁל הַזּוּלָת וְהַהוֹרִים שֶׁלּוֹ עוֹד בָּאִים עִם בְּקֹרֶת וּטְעָנוֹת. אֲבָל אִם חוֹשְׁבִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חוֹשְׁבִים: 'אֲנִי לֹא עוֹבֵד בִּשְׁבִיל אַף אֶחָד, אֲנִי הַשְּׁלִיחַ רַק שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲזֹר לְיִלְדֵי יִשְׂרָאֵל', אָז לֹא לוֹקְחִים אֶת זֶה כָּל כָּךְ לַלֵּב.

אֵיךְ אֲנִי גּוֹרֵם שֶׁהָעֲבוֹדָה שֶׁלִּי עִם הַבַּחוּרִים לֹא תֵּרֵד לְטִמְיוֹן?

שְׁאֵלָה:

לִכְבוֹד רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שְׁלִיט"א,

אֲנִי מַגִּיד שִׁיעוּר בִּישִׁיבָה קְטַנָּה בְּשִׁעוּר ב', וּבְרוּךְ הַשֵּׁם אֲנִי מְאֹד מַצְלִיחַ עִם הַבַּחוּרִים, אֵין אֶצְלִי דָּבָר כָּזֶה שֶׁבַּחוּר לֹא יְצִיתִ, הַבַּחוּרִים יוֹדְעִים שֶׁאֶצְלִי אֵין חָכְמוֹת, כָּל אֶחָד קָם לִפְנוֹת בֹּקֶר וְעוֹמֵד בִּזְמַנֵּי הַלִּימּוּד, וּמַסְפִּיקִים הַרְבֵּה מְאֹד.

לִפְנוֹת בֹּקֶר אֲנַחְנוּ לוֹמְדִים שֻׁלְחָן עָרוּךְ, לִפְנֵי הַצָּהֳרַיִם לוֹמְדִים גְּמָרָא בְּעִיּוּן, אַחַר הַצָּהֳרַיִם לוֹמְדִים שִׁיעוּר בְּקִיאוּת וּבְסֵדֶר שְׁלִישִׁי לוֹמְדִים סִפְרֵי חַסִידוּת.

מַה שֶּׁמַּפְרִיעַ לִי זֶה שֶׁכְּשֶׁהַבַּחוּרִים נִכְנָסִים לִישִׁיבָה גְּדוֹלָה, שָׁם אֵין מִסְגֶּרֶת כָּל כָּךְ קַפְדָנִית, הֵם מִתְרוֹפְפִים, וְאַחַר כָּךְ הֵם נוֹפְלִים לְגַמְרֵי וְכָל הָעֲבוֹדָה שֶׁלִּי הוֹלֶכֶת לְאִבּוּד. אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ לָמָּה הַיְשִׁיבוֹת הַיּוֹם כָּל כָּךְ רוֹפְפוֹת, וְלָמָּה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה בַּחוּרִים נוֹשְׁרִים, אוּלַי לְרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שֶׁמְּדַבֵּר הַרְבֵּה לְבַחוּרִים יֵשׁ תְּשׁוּבָה עַל כָּךְ?

יִישַׁר כֹּחַ

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ - יוֹם ב' פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא, ז' כִּסְלֵיו, שְׁנַת ה'תשפ"א

לִכְבוֹד הָרַב ... שְׁלִיטָ"א

קִבַּלְתִּי אֶת מִכְתָּבְךָ.

תְּדַבְּרוּ אֶל הַתַּלְמִידִים שֶׁלְּךָ מִדְּבָרִים שֶׁנּוֹגְעִים לְכָל חַיֵּיהֶם וְאָז לֹא תִּתְאַכְזְבוּ; אִם שָׂמִים דָּגֶשׁ עַל דְּבָרִים לֹא חֲשׁוּבִים שֶׁבְּמֵילָא לֹא יַחְזִיקוּ מַעֲמָד - חֲבָל עַל הָעֲבוֹדָה.

תַּכְנִיסוּ בָּהֶם אַהֲבָה לְמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אַהֲבָה לְהָנִיחַ תְּפִלִּין וְאַהֲבָה לִשְׁמוֹר שַׁבָּת, אָז הֵם כָּל הַחַיִּים יַנִּיחוּ תְּפִלִּין וְיִשְׁמְרוּ שַׁבָּת.

אִם שָׂמִים דָּגֶשׁ עַל לִלְבֹּשׁ כּוֹבַע בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה, אוֹ לְלֶכֶת כָּל הַיּוֹם עִם חֲגוֹרָה וְכַדּוֹמֶה לָזֶה - כָּל זְמַן שֶׁהַבַּחוּרִים עוֹד צְעִירִים הֵם מְצַיְתִים, אֲבָל אַחַר כָּךְ לֹא נִשְׁאָר מִזֶּה זֵכֶר.

אֲנִי לֹא מִתְעָרֵב אֵיךְ תְּחַנְּכוּ אֶת תַּלְמִידֵיכֶם, לְכָל מָקוֹם יֵשׁ אֶת הַמִּנְהָגִים שֶׁלּוֹ, כָּל הַמִּנְהָגִים הֵם חֲשׁוּבִים וְיָקָרִים אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מִטָּפֵל עִיקָּר וּמֵעִיקָּר טָפֵל; הָעִקָּר צָרִיךְ לְהִשָּׁאֵר עִיקָּר, הָעִקָּר הוּא לְדַבֵּר מֵהַשֵּׁם.

יוֹמָם וָלַיְלָה צְרִיכִים הַמְּלַמְּדִים וּמַגִּידֵי הַשִּׁיעוּרִים לְדַבֵּר מֵאֱמוּנָה, אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, בְּלִי חָכְמוֹת וּבְלִי פִּלְפּוּלִים; לְהַכְנִיס בַּיְלָדִים אַהֲבָה לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן הַבּוֹרֵא, לְהַחְשִׁיב כָּל נְקוּדָה טוֹבָה שֶׁעוֹשִׂים. וְתִרְאוּ שֶׁלֹּא רַק שֶׁהֵם לֹא יִפְלוּ, הֵם רַק יַעֲלוּ מַעְלָה מַעְלָה וְיִגְדְּלוּ לְצַדִּיקִים גְּדוֹלִים.

בַּלַּיְלָה כְּשֶׁאַתֶּם לוֹמְדִים אִתָּם סִפְרֵי חַסִידוּת תְּסַפְּרוּ לָהֶם הַרְבֵּה סִפּוּרֵי צַדִּיקִים. יָדוּעַ שֶׁהָרַב מִצַּאנְז זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ שָׁאַל פַּעַם אֶת הַמְּלַמֵּד שֶׁל בָּנָיו אִם הוּא לוֹמֵד אִתָּם מוּסָר, הַמְּלַמֵּד עָנָה: "כֵּן"; אָז הוּא שָׁאַל אוֹתוֹ: "אֵיזֶה סֵפֶר מוּסָר אַתָּה לוֹמֵד אִתָּם?" וְעָנָה: "חוֹבַת הַלְּבָבוֹת", אָמַר לוֹ הָרַב הַקָּדוֹשׁ מִצַּאנְז: "לֹא זֹאת הִתְכַּוַּנְתִּי לִשְׁאוֹל, שֶׁאַלְתִּי אִם אַתָּה לוֹמֵד 'מוּסָר', אִם אַתָּה מְסַפֵּר לָהֶם סִפּוּרִים מֵהָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶענְסְק זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ וּמֵאָחִיו הַקָּדוֹשׁ רַבִּי זוּשָׁא זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ; כִּי סִפּוּרֵי צַדִּיקִים מַלְהִיבִים אֶת הַלֵּב לִהְיוֹת יְהוּדִי כָּשֵׁר.

גַּם צְרִיכִים לְדַבֵּר אֶל בַּחוּרִים הַרְבֵּה חִיזּוּק; רַבִּי נָתָן אָמַר: "עַל כָּל כַּף מוּסָר שֶׁאוֹמְרִים, צְרִיכִים לָתֵת קְעָרָה מְלֵאָה הִתְחַזְּקוּת"; עוֹד אָמַר רַבִּי נָתָן: "הִתְעוֹרְרוּת שֶׁמַּגִּיעָה מִמּוּסָר לֹא מַחְזִיקָה מַעֲמָד הַרְבֵּה זְמַן, אֲבָל הִתְעוֹרְרוּת שֶׁיּוֹצֵאת מִשִּׂיחַת חִיזּוּק - זֶה מַחְזִיק מַעֲמָד הַרְבֵּה זְמַן"; כְּשֶׁמְּדַבְּרִים אֶל הַתַּלְמִידִים, נוֹתְנִים לָהֶם מוּסָר - צְרִיכִים הַרְבֵּה לְחַזֵּק אוֹתָם, שֶׁהֵם יַרְגִּישׁוּ שֶׁהַשֵּׁם אוֹהֵב אוֹתָם, שֶׁהֵם יַרְגִּישׁוּ שֶׁהַשֵּׁם אִתָּם, וְאָז הֵם לֹא יִפְלוּ, הֵם יִשָּׂאֲרוּ בִּירֵאַת שָׁמַיִם.

הַשֵּׁם יַעֲזֹר שֶׁתַּצְלִיחוּ בְּכָל הָעִנְיָנִים.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת ויצא תשפ"א)

מְדוֹר חִינּוּךְ

בְּקוֹל בְּרֶסְלֶב

לִשְׁמִיעַת כָּל שִׁיעוּרֵי הַחִינּוּךְ

(באידיש)

מראש הישיבה שליט"א

בְּ'קוֹל בְּרֶסְלֶב'

הקישו 1-2-4-2-1

- שִׁמְעוּ וְתִחְיֶינָה נַפְשְׁכֶם -

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קול ברסלב
שיעורים; חיזוק יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד
079-704-0066
ארצות הברית 845-351-0910 / 212-444-9191 / אנגליה 03303502361
קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370
מייל חיזוק יומי chizikyomi@gmail.com

קוואל פון אמונה (נשים)
שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד
079-704-0069
ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363
קנדה 438-320-9090
...